

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

آموزش
احکام نماز

پرفیسر محترمین مفتاح رحمانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش نماز برای نوجوانان

نویسنده:

محمد حسین فلاح زاده

ناشر چاپی:

ستاد اقامه نماز

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	آموزش نماز برای نوجوانان
۸	مشخصات کتاب
۸	اشاره
۱۴	پیشگفتار
۱۶	چرا نماز بخوانیم؟
۱۸	چگونه نماز بخوانیم؟
۲۰	چه کسانی باید نماز بخوانند؟
۲۰	اشاره
۲۰	سن بلوغ
۲۲	وقت نماز
۲۲	وقت نمازهای پنجگانه
۲۳	نماز صبح
۲۳	نماز ظهر و عصر
۲۳	نماز مغرب و عشا
۲۵	وقت نمازهای غیر همیشگی
۲۶	آمادگی برای نماز
۲۶	وُضُو
۲۷	چگونه وضو بگیریم؟
۲۷	پس اینگونه وضو می گیریم:
۳۵	احکام وضو
۳۷	وضوی جبیره ای
۴۱	عُسَل
۴۱	اشاره

۴۱	غسل ترتیبی
۴۵	غسل اِرتَماسی
۴۶	تیمم
۵۱	لباس نمازگزار
۵۱	مکان نمازگزار
۵۳	احکام مسجد
۵۶	قِبْلَه
۵۸	أذان
۶۳	نماز
۶۳	تَكْبیرَةُ الإِحرام
۶۵	قُرْائَت
۶۵	سوره توحید
۶۸	رکوع
۶۹	سَجده
۶۹	سجده دوّم
۷۱	قُنوت
۷۳	تَشَهُّد
۷۳	سَلَام
۷۵	خلاصه نماز
۷۸	احکام نماز
۷۹	برخی از مستحبات نماز
۷۹	تَعْقِیب نماز
۸۲	ترجمه نماز
۸۵	نماز جَمَاعَت
۸۵	اشاره
۸۸	احکام نماز جماعت

۹۰	.....	نماز جمع‌ه
۹۰	.....	اشاره
۹۲	.....	احکام نماز جمعه
۹۴	.....	نماز مسافر
۹۶	.....	نماز آیات
۹۶	.....	اشاره
۹۶	.....	چگونگی نماز آیات
۹۸	.....	قنوت نماز آیات
۱۰۰	.....	نماز بر میت
۱۰۰	.....	اشاره
۱۰۰	.....	چگونگی نماز میت
۱۰۲	.....	نمازهای مستحبی
۱۰۲	.....	نافله های روزانه
۱۰۳	.....	نماز شب
۱۰۳	.....	نماز غُفیلَه
۱۰۵	.....	کتابنامه نماز
۱۰۸	.....	خود را بیازمایید
۱۱۴	.....	پاسخنامه
۱۱۷	.....	درباره مرکز

آموزش نماز برای نوجوانان

مشخصات کتاب

سرشناسه: فلاح زاده، محمدحسین

عنوان و نام پدیدآور: آموزش نماز برای نوجوانان/ محمدحسین فلاح زاده.

مشخصات نشر: تهران: ستاد اقامه نماز و احیای زکات، ۱۳۸۲.

مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص.: مصور (رنگی)، عکس.

فروست: ستاد اقامه نماز؛ ۱۵۴.

شابک: ۴۰۰۰ ریال: ۹۶۴-۶۲۶۸-۳۰-۷؛ ۵۰۰۰ ریال: چاپ پانزدهم ۹۶۴-۶۲۶۸-۳۱-۵؛ ۱۲۰۰۰ ریال (چاپ بیست و پنجم)

یادداشت: چاپ پانزدهم: ۱۳۸۶ (فیبا).

یادداشت: چاپ بیست و پنجم: ۱۳۹۰.

موضوع: نماز -- راهنمای آموزشی.

شناسه افزوده: ستاد اقامه نماز و احیای زکات.

رده بندی کنگره: BP۱۴۷/۷/ف ۸۲۸ ۱۳۸۲

رده بندی دیویی: [ج] ۲۹۷/۳۵۳۰۷

شماره کتابشناسی ملی: م ۸۳-۶۶۹۳

ص: ۱

اشاره

سفید

ص: ۲

آمـوزش نماز برای نوجوانان

محمد حسين فلاح زاده

ص: ۳

آموزش نماز

نویسنده: *** محمد حسین فلاح زاده

ناشر: *** ستاد اقامه نماز

حروفچینی: *** معروف

چاپ و صحافی: ***

نوبت چاپ: *** پاییز ۱۳۸۱

تیراژ: *** ۱۰۰۰۰ نسخه

قیمت: *** ریال

ص: ۴

یکی از پایه های اصلی و اساسی دین اسلام، نماز است.

نماز، معیار سنجش ایمان افراد و ملائک شناخت پرهیزگاران است.

نماز، پرچم برافراشته دین، و نمازگزاران، امان یافتگان سایه الهی آن هستند.

نماز، بزرگترین عبادت و برترین تکلیف است. در روایت آمده است که شخصی نزد امام صادق علیه السلام از دیگری تعریف می کرد، پس از تعریفها و ستایشها، حضرت پرسید: نمازش چگونه است؟ (۱) یعنی در انجام این وظیفه مهم چقدر می کوشد؟ همه آن نیکی ها بسته به مقدار اهمیتی است که او برای نماز قائل است.

در راه برپاداشتن این فریضه الهی، هر چه تلاش شود زیاد نیست، بلکه همه تلاش اندیشمندان اسلام و دلسوختگان مکتب حق و حتی پیکار مجاهدان صحنه نبرد با باطل، در راه برپایی این عبادت بزرگ بوده است، بنابراین، توجه دادن نسل نو به اهمیت نماز و تشویق و ترغیب و راهنمایی و یاری آن عزیزان بلکه واداشتن آنان به نماز آموزی و نمازخوانی، وظیفه همه علاقه مندان به فردای سعادت‌مندان جامعه اسلامی است، پس برماست که برای بیشتر بها

ص: ۷

دادن به این اصل از اصول عملی اسلام اقدام کنیم، و با تهیه و تدوین جزوه ها، کتابها، داستانها، تابلوها، فیلمها و هر شیوه شایسته ای، نسل سرگردان در پیچ و خم اندیشه های پوچ و بی هدف را به کعبه (عامل یکسویی عبادات) ره نماییم تا در هر زمین و هر زمان بانگ تکبیر برآید و روح نماز، همیشه زنده بماند.

گرچه تاکنون، دانشمندان و نویسندگان، در این راستا زحمتهای فراوانی کشیده اند و هر یک به نوبه خود مفید بوده و قابل ستایش است ولی شاید این نوشته هم که به سبکی نو تدوین شده است، بتواند نوجوانان عزیز را برای آموختن نماز یاری دهد.

به علامه که در این نوشته تلاش شده است تا در ضمن دارا بودن اهمّ مسائل مربوط به فراگیری نماز، حالت اختصار را از دست ندهد تا برای این عزیزان خسته کننده نباشد، و همچنین از بکار بردن اصطلاحات و لغات مشکل پرهیز گشته است، مگر در حال ناچاری، که در آن موارد هم، در پاورقی توضیح داده شده است.

ما با ارج نهادن به تمام تلاشهای پیشین، نوشته حاضر را به تمام نوجوانان و جوانان عزیز که در آغاز بلوغ و تکلیف، به فکر سعادت دنیا و آخرت خود می باشند تقدیم می کنیم. امید است که مورد قبول حضرت حق و توجه آنان قرار بگیرد.

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

زمستان ۱۳۷۲

محمد حسین فلاح زاده

ص: ۸

چرا نماز بخوانیم؟

جهان را آفریدگاری است دانا و توانا که موجودات را به گونه ای زیبا آفریده و همه را از نعمتهای مورد نیازشان برخوردار کرده است.

آنگاه از میان آنان، انسان را برگزید و از نعمت عقل بهره مندش ساخت، و به او قوه انتخاب و اختیار عطا کرد تا بتواند به کمک آن، راه نیک و بد را تشخیص دهد، از زشتیها دوری کند و به خوبی ها رو آورد و بدینوسیله سعادت دنیا و روز واپسین را تأمین کند.

آیا تاکنون با خود اندیشیده ایم که چگونه می توانیم شکر این همه نعمت را به جا آوریم؟

و آیا هیچگاه به این فکر بوده ایم که چگونه می توانیم آفریدگار بزرگ را سپاس گوئیم، وظیفه انسانی خود را به انجام رسانیم و فرمانش را اطاعت کنیم؟

ص: ۹

نماز، شکر نعمت های بیکران الهی و توجه به قدرت بی پایان اوست.

نماز، نزدیکترین شیوه ارتباط با خالق یکتا و جلوه ای است از بندگی انسان در پیشگاه او.

نماز، عالی ترین ذکر خدا، موجب آرامش و اطمینان قلبها، مایه صفای باطن و روشنی روح و روان است.

نماز، همچون نهر آبی است که نمازگزار، روزی پنج مرتبه خود را در آن شستشو می دهد.

نماز، بسیج همگانی انسانهای وارسته، در هر صبح و شام و در هر جماعت و جمعه است.

نماز، انسان و جامعه را از کارهای زشت و ناپسند باز می دارد.

نماز، در بین واجبات، اهمیت بسیار دارد و نمازگزار نزد خداوند، دارای مقامی است بس والا و ارزشمند.

چگونه نماز بخوانیم؟

برای آشنایی با چگونگی نماز، لازم است ابتدا اقسام آن را بدانیم:

نماز بر دو قسم است: واجب و مُستحب.

نماز واجب، نمازی است که انجام آن لازم است و ترکش عذاب دارد.

نماز مستحبی، نمازی است که انجام آن نیکوست و پاداش دارد، ولی ترکش عذاب ندارد.

نمازهای واجب دو دسته است:

الف _ نمازهای همیشگی و هر روزه؛ مانند نماز صبح و ظهر.

ب _ نمازهایی که در زمانهای خاصی واجب می شود و همیشگی نیست؛ مانند نماز آیات و طواف کعبه.

ص: ۱۱

نمازهای شبانه روزی

در هر شبانه روز باید هفده رکعت نماز بخوانیم، بدین ترتیب:

نماز صبح؟ دو رکعت

نماز ظهر؟ چهار رکعت

نماز عصر؟ چهار رکعت

نماز مغرب؟ سه رکعت

نماز عشا؟ چهار رکعت

ص: ۱۲

اشاره

نماز تکلیفی است از سوی پروردگار و انسان، آنگاه که به سنّ بلوغ می رسد لیاقت می یابد تا به این تکلیف عمل کند و کودکان زمانی که از مرحله کودکی فراتر می روند و پا به سنّ تکلیف می گذارند، از نظر اسلام تولّدی نوین می یابند و چه زیباست آن روز را، که جشن تکلیف است، گرامی بدارند.

سن بلوغ

پسرها، پس از تمام شدن پانزده سال و دخترها در پایان نه سالگی بالغ می شوند (۱) و باید وظایف شرعی خود را بجا آورند. گرچه کودکان و نوجوانان نیز اگر نماز بخوانند، پاداش و ثواب خواهند داشت و چه خوب است که نوجوانان از

ص: ۱۳

۱- ۱. بلوغ علامتهای دیگری هم دارد، برای آشنایی به رساله توضیح المسائل، مسأله ۲۲۵۲ مراجعه کنید.

سالهای پیش از بلوغ، برای آمادگی، نمازهای پنج‌گانه شبانه روز را بخوانند.

باید توجه داشت که سن بلوغ، با سال قمری حساب می‌شود و چون هر سال قمری سیصد و پنجاه و چهار روز و شش ساعت است، ده روز و هیجده ساعت از سال شمسی کمتر می‌باشد.

بنابراین، با کم کردن ۹۶ روز و ۱۸ ساعت از نه سال شمسی، نه سال قمری (سن تکلیف دختر) به دست می‌آید، و با کم کردن ۱۶۱ روز و ۶ ساعت از پانزده سال شمسی، پانزده سال قمری (سن تکلیف پسر) معلوم می‌گردد.

چه نیکو و بجاست که پدران و مادران، تاریخ تولد فرزندان خود را، طبق سال قمری ثبت کنند و زمان بلوغشان را به آنان متذکر شوند و یادآورند.

ص: ۱۴

تمام برنامه های اسلام، متناسب با وضع زندگی بشر و نیازهای واقعی اوست.

اگر به وقت نمازهای واجب توجه کنیم، می یابیم که تنها مقدار معینی از شبانه روز، آن هم زمانهایی مناسب برای انجام نماز در نظر گرفته شده است تا انسان بتواند علاوه بر ارتباط با پروردگار و صفا بخشیدن به روح و روان و نیرو گرفتن از خالق یکتا، به خوبی و در فرصت کافی برای برآوردن نیازهای زندگی تلاش کند. افزون بر آن، وقت منظم نماز، انسان را به نظم و برنامه ریزی در کارهای فردی و اجتماعی عادت می دهد و چنین نیست که انسان هر وقت بخواهد بتواند نماز واجبش را بخواند، بلکه نماز خواندن پیش از وقت، باطل است و اگر کسی نماز را در زمان معین آن نخواند گناه کرده است و این وظیفه همچنان برعهده

اوست و باید بجا آورد.

اکنون با وقت نمازهای شبانه روزی آشنا می شویم:

نماز صبح

وقت نماز صبح، از اذان صبح است تا طلوع آفتاب و باید در این فرصت خوانده شود.

نماز ظهر و عصر

وقت نماز ظهر و عصر، از نیمروز (ظهر) است تا مغرب،^(۱) که نماز گزار باید در این فاصله، ابتدا نماز ظهر را بخواند و پس از آن، نماز عصر را.

نماز مغرب و عشا

از اذان مغرب^(۲) که کمی بعد از غروب آفتاب است _ تا نیمه شب، وقت نماز مغرب و عشا است و باید نماز مغرب، قبل از عشا خوانده شود.

ص: ۱۶

۱- ۱ _ به نظر برخی از مراجع بزرگوار تقلید از جمله حضرت آیه الله خامنه ای، آیه الله تبریزی و آیه الله مکارم، وقت نماز ظهر و عصر از ظهر تا غروب آفتاب است.

۲- ۲ _ حدود ۲۰ تا ۲۵ دقیقه پس از غروب آفتاب که سرخی افق در مشرق از بین می رود وقت اذان مغرب است.

بهتر است انسان، نماز را در اوّل وقت بخواند، و هرچه به اوّل وقت نزدیکتر باشد ثواب بیشتری دارد.

اگر کسی نمازهای خود را در وقت تعیین شده نخواند گناه کرده و باید بعداً به نیت «قضا» بخواند.

وقت نمازهای روزانه در نمودار فرضی:

ص: ۱۷

وقت نمازهای غیر همیشگی

(که در زمانهای مخصوص واجب می شود)

۱. نماز آیات؛ زمانی واجب می شود که زلزله شود یا خورشید و یا ماه بگیرد (کسوف یا خسوف شود). همچنین اگر رعد و برق شدید شود یا بادهای سیاه و زرد و سرخ بوزد که بیشتر مردم بترسند.
۲. نماز میت؛ وقتی واجب می شود که فرد مسلمانی از دنیا برود. اگر حتی یک نفر هم بر مرده نماز بخواند کافی است.
۳. نماز طواف؛ دو رکعت است و بعد از طواف خانه خدا، در حج یا عمره واجب می شود.
۴. نماز نذر؛ اگر کسی نذر کند که نمازی بخواند، باید به آن نذر عمل کند و اگر وقت مخصوصی را برای آن مشخص کرده، باید در همان وقت بخواند.

ص: ۱۸

وضو

برای عبادت و بندگی در پیشگاه خداوند مهربان و گزاردن نماز، باید ابتدا خود را پاکیزه کرده، وضو بگیریم؛ یعنی _ به دستوری که گفته می شود _ دست و صورت خود را بشوییم و با چهره ای شاداب، آماده نماز شویم.

امام رضا علیه السلام فرمود:

«آن که به عبادت خدای بزرگ می ایستد، باید خود را از آلودگیها پاک کند، از سستی و بی حالی دور باشد و با وضو، خود را برای سخن گفتن با خدای توانا، پاک و آماده سازد.»^(۱)

وضو، سبب پاکیزگی بدن و صفای روان آدمی است. البته در برخی موارد باید به جای وضو، «غسل» کرد که بعد از درس وضو به آن می پردازیم.

ص: ۱۹

هر گاه کسی به دلائلی نتواند وضو بگیرد یا غسل کند باید به جای آن، عمل دیگری به نام «تَيْمُّم» انجام دهد که با چگونگی آن نیز آشنا خواهیم شد.

چگونه وضو بگیریم؟

بهبتر است، پیش از وضو، دستها را تا مچ بشوئیم، ولی این شستن، جزو اعمال وضو نمی باشد.

پس اینگونه وضو می گیریم:

پیش از هر چیز نیت می کنیم؛ یعنی با قصد انجام وضو و برای اطاعت از دستور خداوند عالم، وضو را آغاز می کنیم.

ص: ۲۰

تصویر ص ۲۵ کتاب

شستن دستها قبل از وضو مستحب است

ص: ۲۱

۱. به نیت وضو صورت را از بالا به پایین _ از جایی که موی سر روییده تا چانه _ می شوئیم.

تصویر ص ۲۶ کتاب

ص: ۲۲

۲. پس از شستن صورت، دست راست را از آرنج تا نوک انگشتان، از بالا به پایین، می شوئیم.

دو تصویر ص ۲۷ کتاب

ص: ۲۳

۳. بعد از شستن دست راست، دست چپ را مانند دست راست می شوئیم.

تصویر ص ۲۸ کتاب

ص: ۲۴

۴. بعد از شستن صورت و دست‌ها با رطوبتی که بر دست مانده، جلوی سر را مسح می‌کنیم؛ یعنی دست را بر سر گذاشته و کمی به طرف پیشانی می‌کشیم.

تصویر ص ۲۹ کتاب

ص: ۲۵

۵. پس از مسح سر، پای راست را از نوک انگشت تا آخرِ روی پا (مفصل) مسح می کنیم.

تصویر ص ۳۰ کتاب

ص: ۲۶

۶. و در پایان پای چپ را مانند پای راست مسح می کنیم و با این عمل وضو تمام می شود.

تصویر ص ۳۱ کتاب

ص: ۲۷

۱. وضو باید «برای انجام فرمان خداوند» باشد و چنانچه به انگیزه دیگر؛ مانند خنک شدن و یا نشان دادن به دیگران وضو بگیرد، صحیح نیست.
۲. در مسح سر، لازم نیست دست بر پوست سر کشیده شود، بلکه بر موی جلوی سر هم صحیح است ولی اگر موی سر، زیاد بلند باشد، باید بیخ مو _ جایی که مو روئیده _ یا پوست سر را مسح کند.
۳. برای مسح پا، کشیدن یک انگشت دست بر یک انگشت پا کافی است، ولی بهتر است تمام کف دست بر تمام روی پا کشیده شود.
۴. محل مسح (جلو سر و روی پاها) باید خشک باشد، اگر جای مسح تر باشد باید آن را خشک کرد ولی اگر رطوبت آن بقدری کم باشد که مانع از تأثیر رطوبت دست بر آن نباشد اشکالی ندارد.
۵. اگر چیزی بر صورت یا دستها باشد که از رسیدن آب به آن جلوگیری کند، برای وضو باید بر طرف شود.
۶. خط قلم خودکار و لکه های رنگ و چربی و کرم در صورتی که رنگ بدون جرم باشد، مانع از وضو نیست، ولی

اگر جرم دارد و روی پوست را گرفته باید بر طرف شود.

۷. وضو باید به همان ترتیبی که بیان شد، انجام شود و چنانچه به گونه ای دیگر باشد؛ مثلاً دست چپ را پیش از دست راست بشوید، صحیح نیست.

۸. وضو گیرنده نباید بین کارهای وضو، زیاد فاصله بیندازد یا وضو گرفتن را زیاد طول بدهد.

۹. آب وضو باید پاک باشد.

۱۰. اعضای وضو؛ یعنی صورت، دستها، سر و پاها باید پاک باشد.

۱۱. وضو گرفتن برای قرائت قرآن، خواندن دعا و زیارت مستحب است.

۱۲. کسی که وضو ندارد نباید جایی از بدن خود را به این نوشته ها برساند:

* خط قرآن، ولی ترجمه آن اشکال ندارد.

* اسم خداوند به هر زبانی نوشته شده باشد؛ مانند الله، خدا، God.

* نام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، اسامی امامان علیهم السلام و نام حضرت زهرا علیها السلام.

۱. چیزی که بر زخم می بندند و دوایی که بر آن می زنند «جَبیره» نام دارد.

۲. اگر دست یا صورتمان زخم است و آب برای آن ضرر دارد، باید پارچه پاکی و یا چیز دیگری؛ مثلاً چسب بر آن گذاشته و هنگام شستنِ دیگر جاه‌ها، بر آن قسمت هم دست تر بکشیم.

۳. اگر روی زخم بسته شده و نمی شود آن را باز کرد، باید هنگام وضو، دست تر بر آن بکشیم و اگر پارچه یا چیزی که روی زخم است، نجس باشد، باید پارچه پاکی رویش بگذاریم و دست تر بر آن بکشیم.

تصویر ص ۳۴ کتاب

ص: ۳۰

دو تصویر ص ۳۵ کتاب

ص: ۳۱

۴. اگر سر یا پا (محل مسح) زخم باشد، به گونه ای که نشود روی آن را مسح کرد؛ چنانچه جایی از محل مسح باقی است باید همان قسمت را مسح کنیم؛ مثلاً دو انگشت پا زخم و دیگر انگشتان سالم است، باید بر قسمت سالم دست بکشیم و وضو صحیح است، و اگر جای مسح باقی نیست؛ مثلاً تمام پا، باندپیچی شده است، باید روی همان را مسح کنیم. (۱)

۵. اگر به جهتی دیگر، غیر از زخم؛ مثلاً شکستگی، آب برای اعضای وضو ضرر داشته باشد، باید به همان دستوری که گفته شد، وضوی جبیره ای بگیریم.

۶. در وضوی جبیره ای نیز، صورت و دستها باید از بالا- به پایین شسته شود. پس اگر قسمت بالای دست یا صورت را جبیره پوشانده، ابتدا باید دست بر آن بکشیم و در ادامه، قسمت پایین را بشویم.

۷. اگر انسان بتواند وضوی جبیره ای بگیرد، باید به وظیفه خود عمل کند و تیمم تنها کافی نیست.

ص: ۳۲

۱-۱. اگر جبیره تمام محل مسح را پوشانده باشد، باید علاوه بر وضوی جبیره تیممی نیز انجام دهد.

دو تصویر ص ۳۷ کتاب

ص: ۳۳

گاهی طهارت لازم برای نماز، با غُسل است. کسی که جُنُب (۱) باشد و یا به سببی دیگر، غسل بر او واجب شود، باید تمام بدن را بشوید، که به دو صورت می توان انجام داد: «ترتیبی» و «ارتماسی».

غسل ترتیبی

در غسل ترتیبی ابتدا سر و گردن شسته می شود، سپس نیمه راست بدن و بعد از آن نیمه چپ.

برای غسل کافی است در شستن هر قسمت از بدن، با ریختن یک یا چند مشت آب و کشیدن دست، تمام بدن را همانگونه که در وضو شسته می شود، بشوید.

غسل هم مانند وضو باید برای اطاعت دستور خداوند انجام شود.

ص: ۳۴

۱-۱. برای آشنایی بیشتر، به رساله توضیح المسائل، مسأله ۳۴۵ مراجعه کنید.

تصویر ص ۳۹ کتاب

۱. شستنِ سر و گردن

ص: ۳۵

تصویر ص ۴۰ کتاب

۲. شستنِ طرفِ راست

ص: ۳۶

تصویر ص ۴۱ کتاب

۳. شستنِ طرف چپ

ص: ۳۷

غسل ارتماسی

برای غسل ارتماسی، باید آب به قدری باشد که تمام بدن زیر آب برود. پس اگر به قصد غسل کردن و اطاعت فرمان خداوند داخل نهر آب یا استخر یا دریا رفته و آب تمام بدن را فراگیرد غسل صحیح است.

تصویر ص ۴۲ کتاب

ص: ۳۸

اگر آب برای وضو یا غسل موجود نیست، یا آب برای بدن ضرر دارد، یا برای انجام وضو و غسل وقت نباشد، یا ننگه داشتن آب برای آشامیدن و حفظ جان لازم باشد، به جای آن تیمم می‌کنیم؛ یعنی با خضوع تمام در مقابل پروردگار عالم، کف هر دو دست را باهم، بر خاک یا سنگ یا ریگ یا کلوخ می‌زنیم و بر پیشانی و دو طرف آن، از جایی که موی سر روییده تا روی ابروها و بالای بینی می‌کشیم و سپس کف دست چپ را بر تمام پشت دست راست (از مچ تا نوک انگشتان) می‌کشیم و بعد از آن کف دست راست را بر تمام پشت دست چپ می‌کشیم. (۱)

خاک یا چیز دیگری که بر آن تیمم می‌کنیم، باید پاک و تمیز باشد. حضرت علی علیه السلام از تیمم کردن بر خاکهای کنار کوچه‌ها (که معمولاً آلوده است) نهی کرد.

تیمم هم مانند وضو و غسل باید برای رضای خداوند

ص: ۳۹

۱-۱ _ به نظر رهبر معظم انقلاب اسلامی آیه الله خامنه‌ای، دستور تیمم اینگونه است: به نیت تیمم هر دو دست را بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است می‌زنیم و آن را بر تمام پیشانی و دو طرف آن _ از جایی که موی سر می‌روید تا ابروها و بالای بینی _ می‌کشیم و سپس کف دست چپ را بر تمام پشت دست راست و کف دست راست را بر تمام دست چپ می‌کشیم و بار دیگر دستها را بر زمین می‌زنیم و سپس کف دست چپ را بر پشت دست راست و کف دست راست را بر پشت دست چپ می‌کشیم بلکه به نظر آیه الله فاضل و آیه الله تبریزی نیز اینگونه تیمم بهتر است.

و عمل به دستور او انجام شود.

تصویر ۴۴

۱. زدن کف دو دست بر زمین

ص: ۴۰

برای تیمم باید انگشتر را از دست بیرون آوریم و اگر مانع دیگری بر پیشانی یا دستها وجود دارد بر طرف کنیم.

تصویر ۴۵

۲. کشیدن دستها بر پیشانی و دو طرف آن

ص: ۴۱

برای آنکه یقین کنیم تمام پشت دست مسح شده، باید مقداری بالاتر از مچ را هم مسح کنیم، ولی مسح بین انگشتان لازم نیست.

تصویر ۴۶

۳. کشیدن دست چپ بر دست راست

ص: ۴۲

برای تیمم باید کف دست را بر پیشانی و روی دستها بکشیم، و اگر پیشانی یا دستها از زیر آن کشیده شود، صحیح نیست.

تصویر ۴۷

۴. کشیدن دست راست بر دست چپ

ص: ۴۳

لباس نمازگزار

۱. بهتر است برای نماز بهترین و تمیزترین لباس را بپوشیم.

۲. دخترها باید در نماز تمام بدن را بپوشانند ولی پوشاندن صورت و دست‌ها و پاها _ تا مچ _ لازم نیست.

۳. لباس نماز باید پاک باشد.

۴. لباس نماز باید مُباح باشد؛ یعنی لباسی که می‌پوشیم از خودمان باشد، یا اگر مال دیگری است، با اجازه و رضایت صاحبش بپوشیم. رعایت این دو شرط (پاک و مباح بودن) مراعات ادب در پیشگاه پروردگار و نیز رعایت حقوق دیگران است.

مکان نمازگزار

۱. مکان نمازگزار نیز باید مباح باشد.

۲. جایی که پیشانی را در هنگام سجده بر آن قرار می‌دهد، باید پاک باشد. در سجده، جای پیشانی، زانوها و نوک انگشتان پا، بیش از چهار انگشت بسته، پست و بلند نباشد؛ یعنی بر زمین هموار نماز بخواند.

ص: ۴۴

تصوير ص ٤٩

ص: ٤٥

۳. بهترین مکانها برای نماز خواندن «مسجد» است. در روایت آمده است: «نماز در مسجد حتی اگر به تنهایی باشد، از نماز جماعت در خانه بهتر است» و «نشستن در مسجد به انتظار نماز، عبادت است.»

احکام مسجد

۱. مکروه است همسایه مسجد، در غیر مسجد نماز بخواند.
۲. زودتر از همه به مسجد رفتن و دیرتر از همه از مسجد بیرون آمدن مستحب است.
۳. تمیز کردن مسجد ثواب بسیار دارد و نجس کردن آن حرام و تطهیر آن واجب است.
۴. وقتی که انسان به مسجد می رود اگر نماز واجب نمی خواند مستحب است دو رکعت نماز _ به قصد تَحِيَّت و احترام مسجد _ بخواند.
۵. محل عبور قرار دادن مسجد (بدون آن که در آن نماز بخوانند) مکروه است.
۶. خوشبو کردن خود و پوشیدن بهترین لباسها برای رفتن به مسجد مستحب است.
۷. نماز خواندن در مسجدی که نماز خوان ندارد (غریب است) ثواب بیشتری دارد.
۸. مستحب است انسان با وضو به مسجد برود، هر چند نمی خواهد نماز بخواند.

۹. ساختن مسجد و تعمیر آن مستحب است.

۱۰. مستحب است انسان با کسی که در مسجد حاضر نمی شود، غذا نخورد، در کارها با او مشورت نکند، همسایه او نشود، از او زن نگیرد و به او زن ندهد.

تصویر ص ۵۰ کتاب

مسجد قُبا، اولین مسجدی که به دستور پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ساخته شد

ص: ۴۷

تصوير ص ۵۲

ص: ۴۸

خانه کعبه که در شهر مکه و در مسجدالحرام قرار دارد، «قبله» است و مسلمانان باید رو به آن نماز بخوانند. کسی که بیرون شهر مکه و دور از آن است، اگر طوری بایستد که بگویند رو به قبله نماز می خواند، کافی است.

اسلام کعبه را کانون یکتاپرستی معرفی کرده است و به مسلمانان دستور داده تا در هر نقطه از جهان که باشند، به سوی آن نماز بخوانند تا عاملی شوند برای وحدت، هماهنگی، نظم عبادت کنندگان و نماز گزاران.

رو به قبله نماز گذاردن، گرامیداشت خاطره حضرت ابراهیم و اسماعیل (بنیانگذاران خانه توحید) است و نمونه ای است زیبا از جهت گیری خدایی عبادت.

این امر اختصاص به نماز ندارد، بلکه ذبح حیوان هم باید به سوی این خانه باشد تا پاکیزه و حلال گردد، و خوب است که خواب و خوراک انسان نیز به سوی قبله انجام شود و در پایان زندگی، آنگاه که بدن را به خاک می سپارند باید رو به قبله بگذارند.

مسلمانان تا سال دوم پس از هجرت به سوی مسجدالأقصی نماز می خواندند، از آن پس برای حفظ استقلال مسلمانان، از طرف خداوند دستور آمد که به سوی کعبه نماز بخوانید.

تصویر ص ۵۴

ص: ۴۹

تصویر ص ۵۵ کتاب

ص: ۵۰

«آذان» شعار توحیدی مسلمانان است.

«آذان»، شهادت بر یگانگی خداوند و رسالت پیامبر خداوند است.

«آذان» بانگ بیدار باش برای عبادت پروردگار جهان است.

«آذان» اعلام فرا رسیدن وقت نماز است.

هنگام سپیده صبح، ظهر، و در نخستین لحظات شب، هنگام تاریک شدن هوا، در هر منطقه اسلامی با آهنگ روح نواز آذان، به همه اعلام می شود که: «وقت نماز فرا رسیده»

آذان اینگونه گفته می شود:

۱. اللَّهُ أَكْبَرُ ۴۰۰۰ مرتبه

۲. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۲۰۰۰ مرتبه

۳. أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ۲۰۰۰ مرتبه

۴. أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ ۲۰۰۰ مرتبه

۵. حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ ۲۰۰۰ مرتبه

تصوير ص ۵۹

ص: ۵۲

۶. حَیَّ عَلَی الْفَاحِ ۲۰۰۰ مرتبه

۷. حَیَّ عَلَی خَیْرِ الْعَمَلِ ۲۰۰۰ مرتبه

۸. اللَّهُ أَكْبَرُ ۲۰۰۰ مرتبه

۹. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۲۰۰۰ مرتبه

مستحب است در آغاز نماز، ابتدا اذان گفته و سپس نماز را شروع کنیم.

بعد از اذان، بهتر است اقامه را هم بخوانیم و سپس نماز را شروع کنیم، بدین ترتیب:

۱. اللَّهُ أَكْبَرُ ۲۰۰۰ مرتبه

۲. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۲۰۰۰ مرتبه

۳. أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ۲۰۰۰ مرتبه

۴. أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ ۲۰۰۰ مرتبه

۵. حَیَّ عَلَی الصَّلَاةِ ۲۰۰۰ مرتبه

۶. حَیَّ عَلَی الْفَاحِ ۲۰۰۰ مرتبه

۷. حَیَّ عَلَی خَیْرِ الْعَمَلِ ۲۰۰۰ مرتبه

۸. قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ ۲۰۰۰ مرتبه

۹. اللَّهُ أَكْبَرُ ۲۰۰۰ مرتبه

۱۰. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۱۰۰۰ مرتبه

قبل از وارد شدن به متن نماز، بار دیگر، مُقَدِّمات (۱) نماز را فهرست وار یاد آور می شویم:

۱. نماز گزار باید برای نماز وضو بگیرد و اگر نمی تواند وضو بگیرد، تیمم کند.

ص: ۵۳

۲. بدن و لباس خود را از آلودگیها پاک کند.

۳. بدن خود را با لباس پاک و مباح بپوشاند.

۴. وقت نماز را رعایت کند، نماز را قبل از وقت شروع نکند و به بعد از وقت هم نگذارد.

۵. مکانی که بر آن نماز می خواند، مباح باشد.

۶. رو به قبله بایستد.

۷. بهتر است، اذان و اقامه هم بگوید.

ص: ۵۴

تصوير ص ۱۶ كتاب

ص: ۵۵

«نماز» با گفتن «الله أكبر» آغاز می شود، گفتن «الله أكبر» در آغاز نماز به معنای جدایی از غیر خدا و پیوستن به اوست.

اعلام بزرگی پروردگار و دوری جستن از تمام قدرتهای دروغین است.

با این تکبیر به حریم نماز وارد می شویم و برخی کارها بر ما حرام می شود.

هنگامی که نماز را شروع می کنیم باید متوجه باشیم که چه نمازی را می خوانیم؛ مثلاً نماز ظهر است یا عصر و آن را تنها برای اطاعت فرمان خداوند بزرگ بجا آوریم که این همان «نیت» است و از اجزای اصلی نماز به شمار می آید.

ص: ۵۶

۱-۱. چون با گفتن این تکبیر، نماز آغاز می گردد و با شروع نماز، کارهای غیرنماز حرام می شود به آن تکبیره الاحرام می گویند.

تصویر ص ۶۵ کتاب

در حال تکبیره الاحرام

ص: ۵۷

از آغاز تا پایان نماز باید از این کارها که نماز را باطل می کند بپرهیزیم:

۱. خوردن و آشامیدن.

۲. روی از قبله بر گرداندن.

۳. سخن گفتن.

۴. خندیدن.

۵. گریستن.

۶. بهم زدن صورت نماز، مثل راه رفتن.

۷. کم یا زیاد کردن اجزای اصلی نماز؛ مانند رکوع.

هنگام گفتن «اللَّهُ أَكْبَرُ» مستحب است، دستها را تا مقابل گوشها بالا ببریم.

قرائت

پس از گفتن «الله اکبر» سوره حمد را می خوانیم:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ * إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ * إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ *
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ * غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ *

پس از سوره حمد، یک سوره دیگر از قرآن را می خوانیم، به عنوان نمونه، می توان سوره توحید را خواند:

سوره توحید

ص: ۵۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ *

پسرها و مردان باید در نماز صبح و مغرب و عشا، حمد و سوره را (در رکعت اول و دوم) بلند بخوانند ولی دخترها و بانوان، اگر نامحرم صدای آنان را نشنود می توانند بلند بخوانند و در نماز ظهر و عصر همه باید حمد و سوره را آهسته بخوانند.

انسان باید نماز را یاد بگیرد که غلط نخواند و کسی که اصلاً نمی تواند صحیح آن را یاد بگیرد، باید هر طور که می تواند بخواند و بهتر آن است که نماز را به جماعت بجا آورد.

ص: ۵۹

تصویر ص ۷۷ کتاب

در حال قرائت

ص: ۶۰

پس از تمام شدن حمد و سوره سر به رکوع خم می کنیم و دستها را به زانوهای می گذاریم و می گوئیم:

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ»

و یا می گوئیم: «سُبْحَانَ اللَّهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ»

تصویر ص ۶۸ کتاب

در حال رکوع

ص: ۶۱

سپس سر از رکوع برداشته (می ایستیم) و آنگاه به سجده می رویم و هفت عضو بدن؛ یعنی پیشانی، کف دو دست، سر زانوها و نوک انگشتان بزرگ پا را بر زمین گذاشته و می گوئیم:

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَ بِحَمْدِهِ»

یا «سُبْحَانَ اللَّهِ» را سه مرتبه تکرار می کنیم.

در سجده نماز، باید پیشانی را روی خاک یا سنگ یا چیزهای دیگری از زمین بگذاریم.

سجده بر چیزهایی که از زمین می روید و برای خوراک و پوشاک انسان مصرف نمی شود نیز صحیح است.

مُهر نماز که بیشتر در بین ما معمول است، در حقیقت قطعه خاک پاکیزه ای است که نمازگزار همراه خود دارد تا برای سجده، پیشانی را روی آن بگذارد.

سجده دَوّم

پس از سجده اوّل، می نشینیم و بار دیگر به سجده رفته و سجده دوّم را مانند سجده اوّل بجا می آوریم.

با تمام شدن سجده دوّم، یک رکعت نماز به پایان می رسد؛ یعنی تا بدینجا، رکعت اوّل نماز را خوانده ایم، بنابراین بطور خلاصه، رکعت اوّل نماز عبارت است از:

۱. تکبیره الاحرام (گفتن «الله اکبر» در آغاز نماز).

۲. قرائت (خواندن حمد و سوره).

۳. رکوع و ذکر آن.

۴. دو سجده و ذکر آنها.

تصویر ص ۷۰ کتاب

در حال سجده

ص: ۶۳

پس از تمام شدن رکعت اوّل نماز، بدون آن که صورت نماز به هم بخورد و یا فاصله ای ایجاد شود، از جا برخاسته، بار دیگر می ایستیم و حمد و سوره را به همان ترتیبی که در رکعت اوّل نماز گفته شد، می خوانیم.

قُنُوت

در رکعت دوّم نمازهای روزانه، بعد از تمام شدن حمد و سوره و قبل از رکوع، مستحب است، دستها را روبروی صورت گرفته و دعایی بخوانیم؛ این عمل را «قنوت» گویند.

در قنوت می توان این دعا را خواند:

رَبِّنَا اِتِّينَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً

وَفِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «کسی که قنوت نمازش طولانی تر باشد، حسابرسی او در روز قیامت راحت تر است.»^(۱)

پس از قنوت، رکوع و سجده ها را مانند رکعت اوّل بجا می آوریم.

ص: ۶۴

تصویر ص ۷۳ کتاب

در حال قنوت

ص: ۶۵

در رکعت دوم هر نماز، پس از تمام شدن سجده دوم باید در حالی که رو به قبله نشسته ایم «تشهد» بخوانیم؛ یعنی بگوییم:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

س_لام

تا اینجا رکعت دوم نماز هم تمام می شود و اگر نماز دو رکعتی باشد؛ مانند نماز صبح، بعد از تشهد، با گفتن سلام، نماز را تمام می کنیم؛ یعنی می گوییم:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

اکنون نماز صبح را فرا گرفتیم و چنانچه نمازی که می خوانیم سه رکعتی یا چهار رکعتی باشد، باید در رکعت دوم، بعد از خواندن تشهد، بدون آن که سلام نماز را بگوییم، بایستیم و رکعت سوم نماز را بخوانیم.

تصویر ص ۷۵ کتاب

در حال تشهد و سلام

ص: ۶۷

رکعت سوّم

رکعت سوّم نماز هم مانند رکعت دوّم است، با این تفاوت که در رکعت دوّم باید حمد و سوره بخوانیم، ولی در رکعت سوّم، سوره و قنوت ندارد و فقط «حمد» را می خوانیم و یا به جای حمد، سه مرتبه می گوئیم:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۖ وَاللَّهُ أَكْبَرُ» (۱)

پس اگر نماز مغرب می خوانیم، باید بعد از سجده دوّم (در رکعت سوّم) تشهد بخوانیم و با سلام، نماز را پایان دهیم.

رکعت چهارم

اگر نمازی که می خوانیم چهار رکعتی باشد؛ یعنی: نماز ظهر یا عصر یا عشا؛ پس از سجده ها (در رکعت سوّم) بدون آن که تشهد یا سلام را بخوانیم، می ایستیم و رکعت چهارم را مانند رکعت سوّم انجام می دهیم و در پایان نماز؛ یعنی پس از سجده دوّم می نشینیم و تشهد و سلام را می خوانیم و نماز را تمام می کنیم.

خلاصه نماز

اکنون که چگونگی نمازهای روزانه بیان شد، یادآوری

ص: ۶۸

این نکته لازم است که؛ آنچه در نماز خوانده می شود و یاد گرفتن آنها لازم است، تنها بیست جمله می باشد، پس هرگز یادگیری نماز را دشوار ندانیم، و این دستور زندگی ساز اسلام را کوچک نشماریم بلکه با چند ساعت صرف وقت و چند مرتبه تکرار این جملات، به آسانی می توان نماز را فرا گرفت. برای توجه بیشتر، با حذف جمله های تکراری، بیست جمله واجب نماز را یاد آور می شویم:

۱. «اللَّهُ أَكْبَرُ»

۲. «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

۳. «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

۴. «الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

۵. «مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ»

۶. «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ»

۷. «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ»

۸. «صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ»

۹. «غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ»

۱۰. «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ»

۱۱. «اللَّهُ الصَّمَدُ»

۱۲. «لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ»

۱۳. «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»

۱۴. «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ»

۱۵. «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ»

۱۶. «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَوَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ»

۱۷. «وَأَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ»

۱۸. «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ»

۱۹. «سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ»

۲۰. «السَّلَامُ عَلَيَّ كُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ» (۱)

ص: ۷۰

۱-۱. در سلام نماز، می توانیم فقط جمله آخر؛ یعنی «السلام علیکم ورحمه الله وبرکاته» را بگوییم ولی بهتر است، هر سه سلام را همانگونه که در ص ۶۷ گذشت بگوییم.

۱. اگر نمازگزار پیش از آنکه به مقدار رکوع خم شود و بدن آرام گیرد عمدا ذکر رکوع را بگوید، باطل است.
۲. اگر پیش از تمام شدن ذکر واجب، عمدا سر از رکوع بردارد نمازش باطل است.
۳. واجب است بعد از رکوع بطور کامل بایستد و سپس به سجده برود و چنانچه عمدا بطور کامل نایستد نماز باطل است.
۴. اگر کسی پیش از آنکه پیشانی اش به زمین برسد و آرام گیرد، عمدا ذکر سجده را بگوید، نمازش باطل است و چنانچه از روی فراموشی باشد باید دوباره در حال آرام بودن، ذکر را بگوید.
۵. نمازگزار باید بعد از تمام شدن ذکر سجده اول بنشیند تا بدن آرام گیرد و دوباره به سجده رود.
۶. اگر نمازگزار پیش از تمام شدن ذکر، عمدا سر از سجده بردارد نمازش باطل است.
۷. بهتر است در نماز بر خاک قبر امام حسین علیه السلام (۱) سجده کنیم که یادآور جهاد و شهادت برترین انسانها، در راه مکتب اسلام است و این عمل، هر روز به ما درس ایثار و فداکاری می دهد.
۸. سجده برای غیر خدا حرام است؛ چرا که سجده

ص: ۷۱

۱-۱. برخی از مُهرهای کربلا از تربت امام حسین علیه السلام تهیه شده است.

حالت بندگی انسان است و عبادت و بندگی تنها در پیشگاه پروردگار و به دستور او صحیح است.

برخی از مستحبات نماز

- ۱_ پس از تمام شدن قرائت و قبل از رکوع، مستحب است «الله اکبر» بگوییم.
- ۲_ بعد از برخاستن از رکوع، مستحب است «الله اکبر» بگوییم و بهتر است این جمله را هم بگوییم: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ».
- ۳_ قبل از سجده ها و بعد از آنها، مستحب است «الله اکبر» بگوییم.
- ۴_ بین دو سجده، مستحب است بگوییم:
«أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ»
- ۵_ در پایان هر رکعت و هنگام برخاستن برای رکعت بعد، مستحب است بگوییم: «بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ أَقُومُ وَ أَقْعُدُ».

تعقیب نماز

تعقیب نماز، ادامه دادن حالت عبادت است بعد از نماز.

مستحب است انسان، بعد از نماز، مقداری مشغول گفتن ذکر و خواندن دعا و قرآن شود و لازم نیست دعاها را به عربی بخواند و از بهترین تعقیبها، برای همه نمازها، تسبیحات معروفی است که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به دختر

ص: ۷۲

گرامیش حضرت زهرا علیهاالسلام آموخت و به «تسیحات حضرت زهرا» معروف است، و آن عبارت است از:

اللَّهُ أَكْبَرُ ... ۳۴ مرتبه

الْحَمْدُ لِلَّهِ ... ۳۳ مرتبه

سُبْحَانَ اللَّهِ ... ۳۳ مرتبه

و نیز مستحب است، سجده شکر بجا آوریم؛ یعنی به قصد شکر نعمتهای پروردگار، به سجده رفته و صد مرتبه یا سه مرتبه و یا یک مرتبه بگوییم: «شُكْرًا لِلَّهِ».

ص: ۷۳

تصویر ص ۸۳

در حال تعقیب

ص: ۷۴

«اللَّهُ أَكْبَرُ»: «خداوند از هر کس و هر چیز بزرگتر است.»

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»: «بنام خداوند بخشنده مهربان.»

«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»: «ستایش، مخصوص پروردگار جهانیان است.»

«الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»: «خدای بخشنده و مهربان.»

«مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ»: «صاحب روز پاداش (قیامت).»

«إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ»: «تنها تو را می پرستیم و تنها از تو کمک می خواهیم.»

«إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ»: «ما را به راه راست هدایت فرما.»

«صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ»: «راه آنان که به آنها نعمت دادی.»

«غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ»: «نه راه کسانی که بر آنها خشم شده است.»

«وَلَا الضَّالِّينَ»: «و نه راه گمراهان.»

«قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ»: «بگو اوست خدای یکتا.»

«اللَّهُ الصَّمَدُ»: «خدای بی نیاز.»

«لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ»: «خدایی که نه فرزند کسی است و نه فرزندی دارد.»

«وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»: «و هیچ کسی، همتای او نیست.»

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ»: «پروردگار بزرگ من پیراسته و مُنَزَّه است و او را ستایش می کنم.»

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَ بِحَمْدِهِ»: «پروردگار من از همه کس بالاتر و منزّه است و او را می ستایم.»

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ»: «گواهی می دهم که جز آفریدگار، خدایی نیست و یکتا و بی همتاست و شریک ندارد.»

«وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ»: «و گواهی می دهم که محمد صلی الله علیه و آله بنده و فرستاده خداوند است.»

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ»: «خداوند! بر محمد و خاندان او درود فرست.»

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ»: «خداوند از هر عیبی پاک و منزّه است و حمد و سپاس مخصوص خداوند است و جز او پروردگاری نیست و خدا بزرگتر و برتر از هر چیز است.»

«السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ»: «سلام و رحمت و برکات پروردگار بر تو باد ای پیامبر.»

«السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ»: «سلام بر ما (نمازگزاران) و بر بندگان نیکوکار خداوند.»

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ»: «سلام و رحمت و برکات خداوند بر شما (مؤمنین) باد.»

«رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»: «پروردگارا! هم در دنیا و هم در آخرت، به ما نیکی عنایت فرما و ما را از عذاب آتش جهنم نگاه دار.»

تصویر ص ۸۶

ص: ۷۷

یکی از مراسم پرشکوه و با عظمت اسلامی، «نماز جماعت» است.

نماز جماعت تجلی وحدت مسلمانان و تشکل آنان در هر صبح و شام است. در روایات اسلامی برای شرکت در نماز جماعت، ثواب بسیاری شمرده شده است، تا جایی که اگر تعداد نمازگزاران، بیش از ده نفر باشد، ثواب آن قابل شمارش نیست. در احکام اسلامی نیز به مسائل بسیاری برمی خوریم که حکایت از اهمیت بسیار زیاد نماز جماعت دارد و در اینجا به برخی از آنها اشاره می کنیم:

۱. شرکت در نماز جماعت برای همه کس مستحب است، به خصوص برای همسایه مسجد.

۲. سزاوار نیست که انسان بدون عذر نماز جماعت را ترک کند.

۳. شرکت نکردن در نماز جماعت، از روی بی اعتنایی جایز نیست.

۴. مستحب است، انسان، صبر کند که نماز را به

جماعت بخواند.

۵. نماز جماعت، از نماز اول وقت، که به تنهایی خوانده می شود برتر است، هر چند نماز جماعت اول وقت خوانده نشود.

۶. نماز جماعتی که مختصر خوانده می شود، از نماز طولانی که به جماعت نیست، بهتر است.

۷. وقتی که جماعت برپا می شود، کسی که نمازش رابه تنهایی خوانده، مستحب است دوباره به جماعت بخواند.

با توجه به مسائلی که بیان شد، به اهمیت نماز جماعت پی می بریم. پس بکوشیم تا از این اجتماع هر روز مسلمانان جدا نمایم و از ثواب بسیار زیاد آن محروم نشویم.

ص: ۷۹

تصویر ص ۸۸ کتاب

ص: ۸۰

احکام نماز جماعت

۱. در نماز جماعت، یک نفر با تقوا که نماز را بطور صحیح می خواند، به عنوان امام جماعت، پیشاپیش جمعیت ایستاده و قبل از دیگران نماز را شروع کرده و دیگران در نماز از او پیروی می کنند.

۲. کمترین افراد برای تشکیل نماز جماعت، دو نفر می باشد که یک نفر «امام جماعت» و دیگری «مأموم» است.

۳. در رکعت اول و دوم نماز، وقتی که امام جماعت حمد و سوره را می خواند، بر دیگران لازم نیست، حمد و سوره را بخوانند بلکه به قرائت امام گوش فرا

می دهند، ولی بقیه اعمال نماز را باید انجام دهند.

۴. مأوم نباید پیش از امام، نماز را شروع کند و کارهای نماز مانند رکوع و سجده را هم نباید جلوتر از او انجام دهد.

۵. مأوم نباید جلوتر از امام جماعت باشد، بلکه کمی عقب تر می ایستد.

۶. فاصله بین امام و مأوم و صف ها نباید زیاد باشد.

۷. اگر برای نماز جماعت، اذان و اقامه گفته باشند، بر مأوم، خواندن آنها مستحب نیست.

یکی از نمازهایی که باید به جماعت خوانده شود و به تنهایی نمی توان خواند، نماز بسیار با عظمت جمعه است.

نماز جمعه زیباترین گردهمایی هفتگی مسلمانان و عالی ترین عبادت سیاسی هر هفته خداپرستان است.

در این نماز، امام جمعه نمازگزاران را به تقوا و پاکدامنی توصیه می کند و آنها را با مسائل سیاسی و اقتصادی جهان اسلام آگاه می سازد.

حضرت امام خمینی قدس سره درباره اهمیت این اجتماع باشکوه، چنین نگاشته اند:

«نماز جمعه و دو خطبه آن، از مراسم بزرگ مسلمانان است؛ مانند مراسم حج. و افسوس که مسلمانان از وظایف مهم سیاسی _ اسلامی خود در این مراسم غفلت کرده اند. اسلام با تمام امورش، دین سیاست است و این مطلب برای هر کس که آگاهی کمی از احکام حکومتی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی اسلام داشته باشد آشکار است و هر کس گمان کند که دین از سیاست جداست، فردنادانی است که نه اسلام را شناخته و نه سیاست را». (۱)

تصوير ص ۹۴ كتاب

ص: ۸۴

۱. نماز جمعه دو رکعت است (مانند نماز صبح) و دو قنوت مستحبی دارد؛ یکی در رکعت اول، قبل از رکوع و دیگری در رکعت دوم، پس از رکوع.
۲. نماز جمعه، اول ظهر روز جمعه و به جای نماز ظهر خوانده می شود.
۳. خواندن دو خطبه، توسط امام جمعه، قبل از نماز، واجب است.
۴. وقتی که امام جمعه، خطبه های نماز جمعه را می خواند، بر شرکت کنندگان واجب است، به خطبه ها گوش دهند، و سخن گفتن به هنگام ایراد خطبه ها مکروه است، بلکه اگر به سبب سخن گفتن، نتواند به خطبه ها گوش دهد، سکوت لازم است. همچنین هنگام ایراد خطبه ها، خواندن نماز مستحبی یا کتاب و روزنامه و به کارهایی که مانع گوش دادن به خطبه ها است، خلاف است.
۵. اگر کسی به خطبه اول یا هر دو خطبه نرسد، بازهم، شرکت در نماز جمعه فضیلت دارد و جایگزین نماز ظهر می شود.

تصویر ص ۹۳ کتاب آموزش نماز ویژه سربازان

مسجد جمعه در مدینه منوره، جایی که اولین نماز جمعه برگزار شد

ص: ۸۶

۱. انسان باید در سفر، نمازهای چهار رکعتی را دو رکعت (شکسته) بخواند، به شرط آنکه مسافرتش از هشت فرسخ که حدود ۴۵ کیلومتر است کمتر نباشد.
۲. اگر مسافر از جایی که نمازش تمام است، مثل وطن حدّ اقل، چهار فرسخ می رود و چهار فرسخ برمی گردد، نمازش در این سفر هم شکسته است.
۳. اگر انسان به جایی سفر کند و بخواهد در آن جا ده روز یا بیشتر بماند باید نماز را تمام (۱) بخواند و چنانچه کمتر از ده روز می ماند نمازش در آنجا شکسته است ولی در بین راه هنگام رفتن یا برگشتن از سفر، نماز را باید شکسته بخواند.
۴. در وطن باید نماز را تمام بخواند، هر چند کمتر از ده روز در آنجا بماند، مثلاً از مسافرتی برگشته و چند روزی در وطن می ماند و دوباره به مسافرت می رود.

ص: ۸۷

۱-۱. به نماز چهار رکعتی، نماز تمام گفته می شود در مقابل شکسته که دو رکعتی شده است.

۵. وطن، شهر یا روستایی است که انسان برای زندگی همیشگی خود اختیار کرده است، خواه در آنجا به دنیا آمده باشد و وطن پدر و مادرش باشد، یا خودش آنجا را برای زندگی اختیار کرده است.

تصویر ص ۱۰۰ کتاب

ص: ۸۸

وقتی خورشید یا ماه بگیرد یا زلزله ای رخ دهد، بر خدا پرستان است که به خدای خود پناه آورده، دو رکعت «نماز آیات» بجا آورند. گزاردن چنین نمازی کنایه از این است که اینگونه حوادث نشانه هایی از قدرت الهی و نظم و حساب دقیق عالم طبیعی است.

خواندن این نماز، انسان را از خرافات و خیال های بیهوده باز می دارد و متوجه آفریدگار هستی می نماید و همچنین سبب فرو نشستن ترس و دلهره و آرامش دل ها می شود.

چگونگی نماز آیات

نماز آیات دو رکعت است و در هر رکعت پنج رکوع دارد و قبل از هر رکوع حمد و سوره خوانده می شود و یا سوره ای را پنج قسمت کرده و قسمت اول را قبل از رکوع اول، بعد از حمد می خوانیم و به رکوع می رویم، سپس از رکوع برخاسته و بدون خواندن حمد قسمت دوم آن سوره

را می خوانیم و به رکوع می رویم، پس از رکوع قسمت سوم آن را می خوانیم و باز به رکوع می رویم سپس می ایستیم و همچنین تا رکوع پنجم و سپس به سجده می رویم و رکعت دوم را هم به همین ترتیب بجا می آوریم.

اکنون به عنوان نمونه، نماز آیات را به شکل کوتاه آن با تقسیم سوره «اخلاص» بیان می کنیم:

با گفتن «الله اکبر» نماز را شروع می کنیم.

بعد از تکبیر، سوره حمد را می خوانیم و پس از حمد «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» را می گوئیم.

سپس به رکوع می رویم (در تمام رکوع ها باید ذکر رکوع گفته شود).

از رکوع سر بر می داریم و بدون آنکه سوره حمد را بخوانیم، می گوئیم: «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ».

بعد به رکوع دوم می رویم.

پس از رکوع دوم می خوانیم: «اللَّهُ الصَّمَدُ».

باز به رکوع می رویم.

پس از رکوع سوم می خوانیم: «لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ».

باز به رکوع رفته، پس از رکوع چهارم می خوانیم:

«وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»

سپس رکوع پنجم را بجا آورده، سر از رکوع برداشته و به سجده می رویم.

پس از سجده دوم، یک رکعت دیگر، مانند رکعت اول بجا می آوریم و با تشهد و سلام، نماز را تمام

می کنیم.

قنوت نماز آیات

در نماز آیات هم خواندن قنوت مستحب است و زمان آن، در رکعت دوم، بعد از تمام شدن سوره، قبل از رکوع پنجم، است.

ص: ۹۱

تصویر ۱۰۶

ص: ۹۲

هرگاه مسلمانی، از دنیا برود، پس از انجام غسل و کفن، باید بر او نماز بخوانند، این نماز ممکن است توسط یک نفر انجام شود و یا افرادی آن را به جماعت بخوانند.

چگونگی نماز میت

میت را باید روبروی نمازگزار طوری قرار دهند که وقتی برای نماز رو به قبله می ایستد، سر میت طرف راست نمازگزار باشد. این نماز رکوع و سجده و تشهد و سلام ندارد و تنها، پنج تکبیر و چند ذکر و دعاست. بدین ترتیب که نمازگزار با نیت و گفتن «الله اکبر» نماز را شروع می کند.

سپس می گوید:

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ».

بعد از آن، تکبیر دوم را می گوید و بعد می خواند:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ».

و بعد از تکبیر سوم باید بگوید:

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ».

و بعد از تکبیر چهارم می گوید:

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِهَذَا الْمَيِّتِ».

و بعد تکبیر پنجم را بگوید و با گفتن تکبیر پنجم، نماز هم تمام می شود.

نماز میّت اگر به همین مقدار خوانده شود، کافی است، گرچه بهتر است دعاها و ذکرهای مفصل آن خوانده شود. (۱)

تصویر ص ۱۰۸ کتاب

شهادی که در میدان نبرد جان دهد غسل و کفن ندارد ولی بر تمام شهیدان باید نماز خواند.

ص: ۹۴

۱-۱ _ برای آشنایی، به رساله توضیح المسائل، مسأله ۶۰۸ مراجعه کنید.

نمازهای مستحبی

چنانکه گذشت، نمازهای مستحبی بسیار است و در این نوشته نمی گنجد، ولی از آنجا که عاشقان مایلند در اوقات فراغت، به مستحبات پردازند، برخی از آنها را می آوریم: ناگفته نماند که به نماز مستحبی «نافله (۱)» نیز می گویند.

نافله های روزانه

نافله نماز صبح: دو رکعت، پیش از نماز صبح.

نافله نماز ظهر: هشت رکعت (چهار نماز دو رکعتی) پیش از نماز ظهر.

نافله نماز عصر: هشت رکعت، پیش از نماز عصر.

نافله نماز مغرب: چهار رکعت، بعد از نماز مغرب.

نافله نماز عشاء: دو رکعت، بعد از نماز عشاء. (نشسته خوانده می شود.)

در بین این نمازها، نافله نماز صبح و نافله نماز عشاء

ص: ۹۵

۱- ۱ _ نافله از کلمه نَفْل است یعنی زیادی، اضافه بر واجب.

ثواب بیشتری دارد و سفارش زیادتری نسبت به آنها شده است.

نماز شب

نماز شب یازده رکعت است که از نیمه شب تا اذان صبح خوانده می شود و ثواب بسیار دارد، بدین ترتیب:

هشت رکعت (چهار نماز دو رکعتی) اُ؛ به نیت نافله شب.

دو رکعت اُ؛ به نیت نماز شَفْع.

یک رکعت اُ؛ به نیت نماز وَتْر.

نماز غُفیلَه

یکی دیگر از نمازهای مستحبی، نماز غفیله است که بین نماز مغرب و عشاء خوانده می شود.

ص: ۹۶

تصوير ص ۹۸ كتاب

ص: ۹۷

برای آشنایی بیشتر نوجوانان و جوانان با نماز و احکام و آداب و آثار آن، برخی از کتابهای مفید، معرفی می شود.

۱. نماز چیست، شهید دکتر بهشتی، دفتر فرهنگ اسلامی.
۲. از ژرفای نماز، سید علی خامنه ای (رهبر معظم انقلاب اسلامی)، انتشارات بعثت.
۳. راز نماز، بی آزار شیرازی، انتشارات بعثت.
۴. راز نماز، تهیه: محسن قرائتی، تدوین: جواد محدثی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۵. نماز مکتب عالی تربیت، ناصر مکارم، کانون انتشارات محمدی.
۶. صد و چهارده نکته درباره نماز، محسن قرائتی، سازمان تبلیغات اسلامی.
۷. چرا نماز بخوانیم، محمد ناصری، انتشارات بعثت.
۸. نماز ره رستگاری، سید حمید علم الهدی، سازمان تبلیغات اسلامی قم.
۹. نماز یا نیایش پروردگار، بهزاد پور، کتابفروشی روی.
۱۰. ترجمه نماز و اصول و فروع دین، محمد جواد نجفی، کتابفروشی اسلامی.
۱۱. نماز سرود ایمان، سید حمید علم الهدی، چاپخانه نمونه.

۱۲. نماز نیروی مقاومت اسلامی، مصطفی زمانی، پیام اسلام.

ص: ۹۹

خود را بیازمایید

تعداد ۱۷ سؤال از مطالب کتاب نوشته شده است که مربیان و معلمان محترم می توانند، با استفاده از آنها، آزمونی از شاگردان خود به عمل آوردند و به برندگان جایزه بدهند.

۱. کدامیک از سوره های قرآن، حتماً باید در نماز خوانده شود؟

الف) سوره «حمد»

ب) سوره «قل هو الله»

ج) هر دو

۲. کدامیک از نمازهای واجب حتماً باید به جماعت خوانده شود؟

الف) نماز بر میت

ب) نماز عید فطر

ج) نماز جمعه

۳. اولین مسجدی که به دستور پیامبر اکرم (ص) ساخته شد، چه نام دارد؟

الف) مسجد قبا

ص: ۱۰۱

ب) مسجد الحرام

ج) مسجد النبی

۴. نماز..... بهشت است.

الف) کلید

ب) شرط ورود به

ج) آزمون ورودی

۵. دختر بچه ای در تاریخ ۱۲/۱/۶۶ ه. ش. به دنیا آمده است، محاسبه کنید در چه تاریخی به سن بلوغ می رسد.

الف) ۱۲/۱/۷۵

ب) ۷/۱۰/۷۴

ج) ۶/۱۱/۷۳

۶. در چه صورت می توان در شبانه روز ۱۵ رکعت نماز خواند؟

الف) در روز جمعه با خواندن نماز جمعه

ب) در صورتی که نماز آیات واجب شود.

ج) در صورتی که نماز صبح را خوانده باشد و به مسافرت برود.

۷. نماز جماعت حداقل با شرکت چند نفر برگزار می شود؟

الف) سه نفر

ب) دو نفر

ج) پنج نفر

۸. قبله اول مسلمانان چه نام دارد؟

الف) بیت المقدس

ب) مسجد الاقصى

ج) مسجد قبلتين

ص: ١٠٢

۹. ترجمه صحیح «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» چیست؟

الف) هیچ کس همتای او نیست

ب) خداوند به هیچ کس نیاز ندارد

ج) هیچ کس فرزند او نیست

۱۰. «تَشَهُد» در کدامیک از رکعات نماز خوانده می شود؟

الف) در رکعت آخر قبل از سلام

ب) در رکعت دوم پس از سجده

ج) در رکعت دوم و آخر

۱۱. در کدامیک از اماکن زیر نماز تمام نیست؟

الف) در وطن

ب) در سفر، چنانچه ده روز نمی ماند

ج) در جایی که سه روز با حال تردید مانده است

۱۲. تفاوت اذان و اقامه چیست؟

الف) جمله «اشهد انّ علیاً ولی الله»

ب) جمله «لا اله الا الله» در آخر

ج) جمله «قد قامت الصلوه»

۱۳. ترجمه جمله «الله الصمد» چیست؟

الف) خداوند بی نیاز است

ب) خداوند بی همتاست

ج) خدا پاک و منزّه است

۱۴. نمازی که در آن حمد و سوره خوانده نمی شود کدام است؟

الف) نماز آیات

ب) نماز میت

ص: ۱۰۳

ج) از نمازهای مستحبی است

۱۵. دخترها و بانوان کدامیک از اعضای بدن را می توانند در نماز نپوشانند؟

الف) صورت و دستها تا مچ

ب) صورت و دستها و پاها تا مچ

ج) تمام بدن را باید بپوشانند

۱۶. مجموعه رکعات نماز یک شبانه روز، برای مسافر چند تاست؟

الف) ۱۳ رکعت

ب) ۱۰ رکعت

ج) ۱۱ رکعت

۱۷. نافله نماز صبح چند رکعت است و چه وقت خوانده می شود؟

الف) دو رکعت و قبل از نماز صبح

ب) دو رکعت و قبل از اذان صبح

ج) چهار رکعت و بین اذان صبح تا طلوع آفتاب

الحمد لله اولاً و آخراً

ص: ۱۰۴

پاسخنامه

نام: ... نام خانوادگی: ...

استان: ... شهرستان: ...

نشانی: ...

...

۱ الف ب ج

۲ الف ب ج

۳ الف ب ج

۴ الف ب ج

۵ الف ب ج

۶ الف ب ج

۷ الف ب ج

۸ الف ب ج

۹ الف ب ج

۱۰ الف ب ج

۱۱ الف ب ج

۱۲ الف ب ج

۱۳ الف ب ج

۱۴ الف ب ج

۱۵ الف ب ج

١٦ الف ب ج

ص: ١٠٥

۱۷ الف ب ج

آموزش نماز

برای نوجوانان

محمدحسین فلاح زاده

ص: ۱۰۶

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریان‌های اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می‌نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

